

Sygn. akt III CSK 181/20

POSTANOWIENIE

Dnia 28 kwietnia 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jacek Widło

w sprawie z powództwa M.B.
przeciwko M.W.
o ochronę dóbr osobistych,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 28 kwietnia 2021 r.,
na skutek skargi kasacyjnej powoda
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Krakowie
z dnia 29 listopada 2019 r., sygn. akt I ACa 122/19,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od powoda M.B. na rzecz pozwanej M.W., kwotę 2760 (dwa tysiące siedemset sześćdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym;**
- 3. przyznaje od Skarbu państwa - Sądu Apelacyjnego w Krakowie na rzecz adwokata Ł.F. kwotę 2760 (dwa tysiące siedemset sześćdziesiąt) złotych powiększoną o podatek VAT tytułem zwrotu kosztów pomocy prawnej udzielonej z urzędu.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w Krakowie wyrokiem z 29 listopada 2019 r., I ACa 122/19, I ACz 152/19, m.in. oddalił apelację M.B. od wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie z 8 marca 2018 r., I C 2172/16, w którym to orzeczeniu Sąd I instancji m.in. oddalił powództwo M.B. przeciwko M.W. o ochronę dóbr osobistych i zapłatę.

Pismem z 22 lipca 2020 r. M.B., reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika, wniósł skargę kasacyjną od ww. wyroku Sądu Apelacyjnego w Krakowie, zaskarżając to orzeczenie w części, tj. w punkcie 2 w zakresie, w jakim zasądzone od powoda na rzecz pozwanej kwotę 2.400 zł tytułem zwrotu kosztów procesu, w punkcie 3 w zakresie, w jakim Sąd Apelacyjny utrzymał w mocy wyrok Sądu Okręgowego oddalający powództwo w zakresie żądania złożenia przez pozwaną oświadczenia o określonej przez powoda formie oraz treści, w punkcie 5, dotyczącym kosztów postępowania odwoławczego. Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej powoda do rozpoznania został uzasadniony:

1) nieważnością postępowania - prowadzącego do wydania zaskarżonego wyroku, wynikającą z braku możliwości po stronie powoda obrony przysługujących mu praw;

2) istnieniem na gruncie niniejszej sprawy istotnego zagadnienia prawnego sprowadzającego się do udzielenia odpowiedzi na pytanie, czy zaufanie jednostki do organów władzy publicznej stanowi dobro osobiste w rozumieniu art. 23 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (tekst jedn. Dz.U. z 2020 r. poz. 1740 ze zm.; dalej jako: „k.c.”).

Pismem z 24 września 2020 r. M.W., reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika, wniosła o odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, ewentualnie o oddalenie skargi kasacyjnej, a w każdej sytuacji o zasądzenie od powoda kosztów postępowania przed Sądem Najwyższym, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy, zważył, co następuje.

Skarga kasacyjna nie wypełnia ustawowych przesłanek koniecznych dla przyjęcia jej do rozpoznania.

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (tekst jedn. Dz.U. z 2020 r. poz. 1575 ze zm.; dalej jako: „k.p.c.”), Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli:

- 1) w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne;
- 2) istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów;
- 3) zachodzi nieważność postępowania lub
- 4) skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Skarga kasacyjna jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, którego rozpoznanie przez Sąd Najwyższy musi być uzasadnione względami o szczególnej doniosłości, wykraczającymi poza indywidualny interes skarżącego, a mającymi swoje źródło w interesie publicznym, w szczególności przez zapewnienie jednolitej wykładni i jednolitego stosowania prawa.

W niniejszej sprawie uzasadnienie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania zostało oparte na nieważności postępowania (art. 398⁹ § 1 pkt 3 k.p.c.) oraz występowaniu istotnego zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.).

W odniesieniu do zagadnienia nieważności postępowania, nie sposób uznać by zachodziła ona w sytuacji rzekomej wadliwości działań pełnomocnika powoda na etapie postępowania pierwszoinstancyjnego. Choć zakres pełnomocnictwa procesowego obejmuje z mocy samego prawa umocowanie do szeregu czynności w toku postępowania (art. 91 k.p.c.), to posiadanie pełnomocnika (także wyznaczonego z urzędu) nie odbiera stronie możliwości samodzielnego składania wniosków dowodowych. Zgodnie z art. 93 k.p.c., mocodawca stawający jednocześnie z pełnomocnikiem może niezwłocznie prostować lub odwoływać oświadczenia pełnomocnika. W skardze kasacyjnej wskazano lakonicznie, że reprezentantka powoda, jako jego pełnomocnik z urzędu „nie złożyła w odpowiednim terminie wniosku dowodowego dotyczącego dokumentów, które w ocenie powoda miały istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy” (s. 8 skargi

kasacyjnej). Nie wskazano jednak o jakie dokumenty chodzi. Sąd Okręgowy oddalił szereg wniosków powoda m.in. wnioski dowodowe w zakresie opinii biegłego oraz oględzin kancelarii komorniczej, jako zbędne i niecelowe co Sąd Apelacyjny uznał za działanie zasadne (s. 7 uzasadnienia wyroku Sądu II instancji). W tym kontekście nie można uznać by powód został pozbawiony możliwości obrony swych praw (art. 379 pkt 5 k.p.c.), a w konsekwencji by w sprawie zachodziła nieważność postępowania.

W ocenie Sądu Najwyższego, w skardze kasacyjnej nie wykazano ponadto istnienia istotnego zagadnienia prawnego sprowadzającego się do udzielenia odpowiedzi na pytanie, czy zaufanie jednostki do organów władzy publicznej stanowi dobro osobiste w rozumieniu art. 23 k.c.

Zgodnie z art. 23 k.c., dobra osobiste człowieka, jak w szczególności zdrowie, wolność, cześć, swoboda sumienia, nazwisko lub pseudonim, wizerunek, tajemnica korespondencji, nietykalność mieszkania, twórczość naukowa, artystyczna, wynalazcza i racjonalizatorska, pozostają pod ochroną prawa cywilnego niezależnie od ochrony przewidzianej w innych przepisach. Katalog dóbr osobistych, wymienionych w powyższym przepisie, a pozostających pod ochroną prawa cywilnego jest otwarty i wraz ze zmianami stosunków społecznych mogą pojawiać się i znikać pewne dobra (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z 14 grudnia 2016 r., I ACa 618/16). Nie oznacza to jednak, że każda wartość i każde dobro - nawet chronione w pewnych dziedzinach prawa, w tym wypadku prawa publicznego - wchodzi w skład kategorii dóbr osobistych, o której mowa w art. 23 k.c.

W wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach z 22 kwietnia 2016 r., I ACa 99/16, przychyłono się do stanowiska, w myśl którego „w katalogu podlegających ochronie dóbr osobistych nie mieści się zaufanie do organów państwa”. Do podobnych wniosków doszedł także Sąd Okręgowy w Warszawie w wyroku z 19 sierpnia 2016 r., XXV C 1730/14, podkreślając, że zaufanie do organów państwa „mieści się w relacji obywatelskiej, nie zaś w relacji osobistej”. Zasadniczo przyjmuje się, że pewne uprawnienia czy dobra o charakterze publicznoprawnym, takie jak np. prawo do sądu czy prawo do rozpoznania sprawy

w rozsądnym terminie nie stanowią dóbr osobistych (wyrok Sądu Najwyższego z 6 maja 2010 r., II CSK 640/09, wyrok Sądu Najwyższego z 24 września 2015 r., V CSK 741/14, wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 14 września 2018 r., VI ACa 604/17).

Biorąc powyższe pod uwagę, uznać należy, że kwestia uznania zaufania jednostki do organów władzy publicznej za dobro osobiste w rozumieniu art. 23 k.c., nie stanowi istotnego zagadnienia prawnego, które powinno stać się przedmiotem szerszych rozważań Sądu Najwyższego.

Z tych względów w przedmiocie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania orzeczono, jak w treści postanowienia (art. 398⁹ § 2 k.p.c.). O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 § 1 w zw. z art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c. oraz należało przyznać wynagrodzenie pełnomocnikowi powoda za nieopłaconą pomoc prawną udzieloną z urzędu.

ke